

POSTANOWIENIE

Dnia 25 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Stanisław Stankiewicz

w sprawie **M.F.**

skazanego z art. 280 § 2 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 25 lipca 2025 r.

na posiedzeniu bez udziału stron

pisma skazanego sygnalizującego potrzebę wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego, zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2025 r., wydanego w sprawie o sygn. akt II KK 526/24, w której oddalono kasację obrońcy skazanego jako oczywiście bezzasadną, na podstawie art. 540 § 1 k.p.k. *a contrario* oraz art. 638 k.p.k.

postanowił:

1. stwierdzić niedopuszczalność wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego, zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2025 r., wydanego w sprawie o sygn. akt II KK 526/24, w której oddalono kasację obrońcy skazanego jako oczywiście bezzasadną;
2. kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 28 marca 2025 r. M.F. zasygnalizował potrzebę wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego, zakończonego postanowieniem Sądu

Najwyższego z dnia 15 stycznia 2025 r., wydanego w sprawie o sygn. akt II KK 526/24, w której oddalono kasację obrońcy skazanego jako oczywiście bezzasadną. W argumentacji sygnalizacji wskazano, że konieczne jest ponowne rozpoznanie kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego, albowiem powyższe postanowienie wydane zostało przez sędzię Sądu Najwyższego M.B., która na urząd sędziego Sądu Najwyższego powołana została na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, a zatem - w przekonaniu autora sygnalizacji - SSN M.B. nie spełnia kryteriów niezależności i bezstronności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie stwierdzić należy, iż pismo nadesłane przez skazanego M.F. nie stanowi wniosku o wznowienie postępowania w rozumieniu przepisów Rozdziału 56 Kodeksu postępowania karnego, stanowiąc wyłącznie sygnalizację możliwości zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej, stanowiącej podstawę do wznowienia z urzędu prawomocnie zakończonego postępowania (zob. postanowienie SN z dnia 7 grudnia 2021 r., V KZ 39/21). Tak też od dawna wskazuje się w orzecznictwie i piśmiennictwie, uznając, iż wznowienie postępowania na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w związku z ujawnieniem się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. może nastąpić tylko z urzędu, nie zaś na wniosek strony (zob. uchwała [7] SN z dnia 7 maja 2005 r., I KZP 5/05, OSNKW 2005, z. 6, poz. 48). Pismo sygnalizacyjne złożone w trybie art. 9 § 2 k.p.k. nie implikuje więc po stronie sądu, do którego je skierowano, ani prawa, ani obowiązku jego rozpoznania (zob. postanowienie SN z dnia 11 stycznia 2022 r., IV KZ 55/21). Jednocześnie brak jest możliwości postąpienia z pismem sygnalizacyjnym tak, jakby stanowiło ono wniosek o wznowienie postępowania (zob.. postanowienie SN z dnia 17 stycznia 2024 r., I KO 53/23). Rzecz jednak w tym, że w niniejszej sprawie wznowienie postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego było prawnie niedopuszczalne z przyczyn wskazanych niżej.

Podzielić bowiem należy wyrażany od lat w orzecznictwie i doktrynie pogląd, że - w świetle stanowczego brzmienia art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 540 § 1 k.p.k. w zw. z art. 544 § 1 i 2 k.p.k. - niedopuszczalne jest wznowienie z urzędu postępowania kasacyjnego zakończonego postanowieniem o oddaleniu kasacji. Dostrzec na tym tle należy, że w uchwale z dnia 9 października 2000 r. (sygn. akt I KZP 37/00), Sąd Najwyższy (orzekający w składzie całej Izby Karnej), udzielając odpowiedzi na pytanie prawne (na gruncie stanu prawnego ukształtowanego nowelą z dnia 20 lipca 2000 r. (Dz. U. nr 62, poz. 717) a dotyczące tego, czy oddalenie kasacji, wniesionej od prawomocnego wyroku, powinno następować w formie postanowienia, czy też w formie wyroku, skonstatował m.in., że zakres rozstrzygania w postępowaniu kasacyjnym został przez ustawodawcę ograniczony wyłącznie do kwestii zbadania podstaw określonych w art. 523 k.p.k. Z istoty postępowania kasacyjnego wynika, że nie jest ono postępowaniem zmierzającym do rozstrzygnięcia „o zasadności oskarżenia wniesionego w sprawie karnej” w rozumieniu art. 6 ust. 1 KE, lecz postępowaniem zmierzającym do zbadania zasadności skargi kasacyjnej, wniesionej już po prawomocnym ukończeniu postępowania. Powyższy pogląd konsekwentnie podtrzymywany był w późniejszym orzecznictwie. W postanowieniu SN z dnia 12 kwietnia 2001 r. (sygn. akt III KO 53/99), stwierdzono iż oddalając kasację Sąd Najwyższy orzeka jedynie o niezasadności skargi kasacyjnej, i w żadnym wypadku nie wkracza w sferę, w której zaskarżony kasacją wyrok korzysta z powagi rzeczy osądzonej. W takiej sytuacji to właśnie ten wyrok jest „orzeczeniem kończącym postępowanie karne”. Orzeczeniem kończącym postępowanie karne, o jakim mowa w art. 544 § 1 i 2 k.p.k. nie jest natomiast orzeczenie Sądu Najwyższego, wydane w wyniku rozpoznania kasacji, którym kasację tę oddalono. Analogiczne stanowisko przyjął Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 20 maja 2010 r. (sygn. akt V KO 47/10), gdzie zaznaczono, że w świetle art. 540 k.p.k. wznowienie dotyczy „postępowania sądowego zakończonego prawomocnym orzeczeniem”. Wszelkie zatem podstawy wznowieniowe, w tym i określone w art. 542 § 3 k.p.k. (wznowienie z urzędu), dotyczą tylko takiego postępowania. Tym samym podkreślono, że nie jest możliwe wznowienie, zarówno na wniosek strony, jak i z urzędu, samego postępowania o wznowienie, zakończonego uprzednio prawomocnym orzeczeniem sądu o

oddaleniu wniosku strony lub o braku podstaw do wznowienia *ex officio*. Inne rozumienie tej konstrukcji prowadzić by musiało w konsekwencji do przyjęcia, że możliwe jest również wznowienie postępowania kasacyjnego, zakończonego oddaleniem kasacji, gdyż kończy je przecież prawomocne orzeczenie sądu, i to w sytuacji, gdy niedopuszczalna jest już sama kasacja od orzeczenia zapadłego w wyniku uprzedniego rozpoznania kasacji (art. 539 k.p.k.).

W postanowieniu z dnia 13 kwietnia 2016 r. (sygn. akt III KO 130/15), Sąd Najwyższy, odwołując się do szeregu wcześniejszych judykatów, wskazał natomiast, iż jest oczywiste, że postępowanie kasacyjne zakończone postanowieniem Sądu Najwyższego oddalającym kasację w ogóle nie podlega procedurze wznowieniowej. Ugruntowane od lat stanowisko Sądu Najwyższego w tym zakresie jest jednoznaczne. Odsyłając wnioskodawcę do licznych, szczegółowo uzasadnianych judykatów w tym miejscu należy jedynie podkreślić, że wznowienie, określone przepisem art. 540 § 1 k.p.k. oraz w art. 542 § 3 k.p.k., następuje w odniesieniu do postępowania zakończonego prawomocnym orzeczeniem. Do tej kategorii orzeczeń należą tylko orzeczenia Sądu Najwyższego rozstrzygające merytorycznie o przedmiocie procesu, a więc np. orzekające (po uchyleniu zaskarżonego orzeczenia) o umorzeniu postępowania, czy uniewinnieniu (art. 537 § 2 k.p.k.). Nie należy do niej natomiast postanowienie Sądu Najwyższego oddalające kasację, jako że postanowienie to - rozstrzygające jedynie o niezasadności skargi (i niestwierdzeniu uchybień podlegających badaniu z urzędu na podstawie art. 536 k.p.k.) - nie narusza prawomocności orzeczenia, które tą kasacją zostało zaskarżone i które zakończyło postępowanie. W takim razie, w świetle art. 544 § 2 k.p.k. oraz przepisów wymienionych powyżej, nie ulega wątpliwości, że postępowanie o wznowienie postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego oddalającym kasację jest niedopuszczalne.

Warto zauważyć, że tożsamy pogląd dominuje również w literaturze (zob. T. Grzegorzczak [w:] Kodeks postępowania karnego. Komentarz, wyd. III, Kraków 2003; D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Z. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2013; J. Matras [w:] Kodeks postępowania karnego. Komentarz, wyd. II, red. K. Dudka, Warszawa 2020; D.

Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2020).

Nadto za trafnością przywołanego wyżej stanowiska opowiedział się również Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 23 marca 2023 r., (sygn. akt I KZP 17/22). W orzeczeniu tym, rozważając kwestię zasadności odstąpienia od zaprezentowanego wyżej paradygmatu interpretacyjnego (i w konsekwencji dopuszczenia możliwości wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego zakończonego postanowieniem o oddaleniu kasacji), w związku z eksponowanymi przez sąd pytający względami dotyczącymi kryzysu konstytucyjnego związanego z ukształtowaniem Krajowej Rady Sądownictwa w oparciu o przepisy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., wskazano m.in., że: „(...) nie budzi oczywiście wątpliwości okoliczność, że sygnalizowane kwestie dotyczące kryzysu konstytucyjnego są niezwykle ważne. Zdaniem Sądu Najwyższego w składzie poszerzonym wymagają one jednak stosownej interwencji ustawodawcy, a nie dostosowywania wykładni przepisów do tej szczególnej sytuacji poprzez odejście od utrwalonych od wielu lat, tak w orzecznictwie, jak i w literaturze poglądów prezentowanych na omawianym gruncie. Stabilna wykładnia prawa stanowi przecież istotną wartość (...). Powyższe rozważania w ocenie Sądu Najwyższego w składzie poszerzonym implikują stwierdzenie, że skoro postanowienie Sądu Najwyższego o oddaleniu kasacji nie jest prawomocnym orzeczeniem kończącym postępowanie sądowe w rozumieniu art. 540 § 1 k.p.k. to nie wchodzi w grę możliwość wznowienia z urzędu w trybie art. 542 § 3 k.p.k. wobec ujawnienia się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. postępowania kasacyjnego zakończonego wydaniem wskazanego postanowienia. Ujawnienie uchybienia z kręgu art. 439 § 1 k.p.k. w postępowaniu kasacyjnym w związku z oddaleniem kasacji nie rzuca w żadnym razie na konieczność wznowienia postępowania sądowego zakończonego prawomocnym orzeczeniem, a więc prawomocnie rozstrzygającego o odpowiedzialności karnej oskarżonego”.

Reasumując, zaprezentowane powyżej rozważania wskazują, że brak jest podstaw do odstępowania od przedstawionej wyżej, utrwalonej linii interpretacyjnej. Wobec tego w przedmiotowej sprawie należało stwierdzić niedopuszczalność wznowienia z urzędu postępowania zakończonego postanowieniem Sądu

Najwyższego z dnia 15 stycznia 2025 r., wydanego w sprawie sygn. akt II KK 526/24, o oddaleniu kasacji obrońcy M.F. jako oczywiście bezzasadnej.

Z przedstawionych wyżej względów orzeczono jak na wstępie, zaś kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego, na podstawie art. 638 k.p.k., obciążono Skarb Państwa.

[WB]

[a.ł.]